



## KONCEPCE PREVENCE A ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY BEZDOMOVECTVÍ V ČR DO ROKU 2020

Praha, 22. listopadu 2013

Mgr. Jan Dobeš, náměstek ministra pro EU, mezinárodní  
spolupráci, sociální začleňování a rovné příležitosti,  
Ministerstvo práce a sociálních věcí



### Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020

**První národní koncepce** zaměřená **specificky** na problematiku bezdomovectví. **Koncepce byla schválena usnesením vlády ze dne 28. srpna 2013 č. 666.**

#### Proč:

- narůstající počet osob ohrožených vyloučením z bydlení
- odhad: 30 tisíc osob bez přístřeší, 100 tisíc osob ohrožených bezdomovectvím

Negativní tendence – ohrožené skupiny:

- bezdomovci a osobami ohroženými vyloučením z bydlení se stále více stávají **mladí lidé** (zejm. osoby opouštějící institucionální péči), osoby se **zdravotním postižením, osaměle žijící ženy, rodiny s dětmi** a osaměle žijící **senioři** (ve spojení se schopností pokrýt nezbytné životní náklady).

Bezdomovectví je extrémní sociální vyloučení.

**Cíl:** Přispět k boji s chudobou a sociálním vyloučením.

2



### Zpracovatelé:

#### Odborníci z MPSV a expertní skupina:

- zástupci resortů – MZ, MŠMT, MMR, MV, MF, MSp,
- akademická sféra (Libor Prudký),
- Naděje, o. s. (Ilija Hradecký),
- Armáda spásy (Antonín Plachý, Miloslav Pípal, MUDr. Andrea Pekárková),
- zástupci obcí a krajů (SMO ČR, Kraj Vysočina aj.),
- zástupci poskytovatelů sociálních služeb (vč. Asociace poskytovatelů sociálních služeb) a zdravotní péče (Petr Prinz – Charita Olomouc – ordinace praktického lékaře),
- Veřejný ochránce práv,
- Agentura pro sociální začleňování a další.

3

## Hlavní význam Koncepce:

### Motto:

Vnímání bezdomovectví jako procesu,  
nikoliv jen jako „přespávání na ulici“.

*(tzn. již od ohrožení ztrátou bydlení - přes nebydlení - po návrat do bydlení)*

- přináší reálný a **nestereotypní pohled** na bezdomovectví
- umožňuje **efektivní tvorbu politik**

Poukazuje na slabiny současného systému:

- **chybějící prevence**,
- **nedostatečná síť a kapacita současných služeb**,
- **chybějící systémová podpora přechodu bezdomovců do bydlení**.

Základní východisko:

- **mezinárodně uznávaná definice ETHOS** (Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení: osoby spící venku; osoby v ubytovacích zařízeních pro bezdomovce; osoby, jejichž bydlení je nejisté nebo neodpovídá standardům bydlení v daném prostředí).

4

## Hlavní cíle Koncepce

### V přístupu k bydlení:

Systémová řešení k udržení (prevence) nebo nalezení bydlení,  
**posílení role obcí** ve vztahu k osobám v nepříznivé sociální situaci spojené s bydlením

### V přístupu k sociálním službám:

Funkční systém sociálních služeb reagující na potřeby bezdomovců a osob ohrožených ztrátou bydlení

### V přístupu ke zdravotní péči:

**Zvýšení dostupnosti** a vytvoření možností komplexní zdravotní péče pro bezdomovce s důrazem na prevenci + destigmatizace

### V oblasti informovanosti a spolupráce aktérů:

Vzdělávání a osvěta, dostatek dat, spolupráce a komplexní přístup aktérů k řešení problematiky bezdomovectví

5

## Opatření ve vztahu k obcím:

**Systematizace aktivit a činností zaměřených na prevenci bezdomovectví a sociálního vyloučení na ORP a krajích** v oblastech prevence zadlužování, identifikace důvodů ohrožení ztráty bydlení a zprostředkování informací atd.

- Kdy: do roku 2015
- Kdo: MPSV ve spolupráci s obcemi, SMO ČR, kraji, AKČR, APSS.

**Zefektivnění sociální práce na obcích/krajích a Úřadu práce ČR, zejména posílení terénní sociální práce**

*(včetně práce s lidmi před opuštěním dětského domova, vězení – prevence bezdomovectví)*

- Kdy: do roku 2015
- Kdo: MPSV ve spolupráci s MV, Asociací poskytovatelů soc. služeb, Meziřesortní pracovní skupinou, Svazem měst a obcí ČR, Asociací krajů ČR, obcemi a kraji.

6

**Podpora obcí k vytváření plánů pro řešení sociálních potřeb občanů na území obce spojených s bydlením s využitím financování z fondů EU**

- Kdy: Průběžně.
- Kdo: MPSV ve spolupráci s obcemi, SMO ČR, MMR, MV.

**Metodická podpora obcím při řešení nepříznivé sociální situace osob spojené s bydlením**

- Kdy: Průběžně.
- Kdo: MPSV ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování.

**Doporučení k vytváření bezprahových kapacit pro zimní ubytování bezdomovců, které nebudou mít podobu provizorií, ale budou více využívat stávající jednoduchá ubytovací zařízení s podporou zajištění terénních služeb pro bezdomovce**

- Kdy: Průběžně.
- Kdo: MPSV ve spolupráci s obcemi, kraji a poskytovateli sociálních služeb.

7

**Hledat možnosti zabezpečení zdravotní péče v terénu včetně zapojení krajů, obcí a zdravotních pojišťoven; změna systému vykazování a administrace, zjištění možnosti legislativních úprav.**

*(preventivní péče v terénu ušetří velké množství finančních prostředků vynakládaných na zdravotní péči)*

- Kdy: Zahájit jednání s pojišťovnami do konce roku 2013.
- Kdo: MZ ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami, obcemi, Meziresortní skupinou pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví.

**Hledat možnosti zavedení ordinací pro lidi bez domova v regionech, kde je taková potřeba**

- Kdy: do roku 2015
- Kdo: MZ ve spolupráci Meziresortní pracovní skupinou, obcemi a kraji.

8

## Realizace:

**Nejbližší kroky:** Dle usnesení vlády bude do konce roku **předložen vládě návrh konkrétních kroků** naplňujících cíle Koncepce a harmonogram jejich plnění.

**Financování:**

- z rozpočtových kapitol jednotlivých resortů s přihlédnutím ke střednědobému výdajovému rámci státního rozpočtu
- **co nejširší využití fondů EU v novém programovém období 2014+** (zejm. připravovaný Operační program Zaměstnanost a Integrovaný operační program)

**Monitorování plnění a vyhodnocování opatření:**

- zřízení Meziresortní pracovní skupiny pro prevenci a řešení problematiky bezdomovectví (*tj. princip vzájemné kontroly a zpětné vazby*)
- jednou ročně MPSV předá vládě Zprávu o plnění opatření Koncepce

9



## Příklady dobré praxe pro obce:

- **Mobilní terénní sociální služba Naděje v Praze**

Projekt propojující oblast terénní práce, sociální práce a zdravotních služeb. TP využívají pro projekt speciálně upravené a vybavené dodávkové auto. Služba je poskytována 5 dní v týdnu průměrně 100 osobám denně. Jedná se o několik let trvající spolupráci městské části Praha 1 a poskytovatele sociálních služeb. Díky mobilitě a bezprahovosti projektu jsou poskytovány služby lidem, pro které jsou stacionární služby pro lidi bez domova nedostupné.

Realizátor: Naděje o. s.  
Realizace: od 2007  
Roční provozní náklady: 836 tis. Kč  
Financování: Praha 1, Praha 4, Praha 5, MPSV

<http://www.nadeje.cz>

10



- **Prevence bezdomovectví Ostrava – Armáda spásy**

Hl. cílem služby je kontaktování osob v nepříznivé sociální situaci a jejich podpora k samostatnosti a začlenění formou poradenství a terénní práce zejména v oblasti bydlení a zaměstnanosti. Uživatelé azylových zařízení mohou dosáhnout na nájemní formu bydlení a prostřednictvím služby získávají kompetence a dovednosti k udržení takového bytu.

**V roce 2011 měla služba 253 uživatelů v rámci bytového poradenství a 35 z nich mělo podnájemní smlouvu na tréninkový byt.** Jedinečnost služby spočívá v úzké spolupráci městského obvodu a NNO.

Realizace: od počátku roku 2005 dosud  
Financování: MPSV, Magistrát města Ostravy, Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, 2008-2011 ESF OPLLZ (Individuální projekt Moravskoslezského kraje)  
Roční provozní náklady: 3 024 800 Kč

<http://www.armadaspasy.cz>

11



- **Ordinace praktického lékaře pro lidi bez domova – Charita Olomouc**

Služba pomáhá v případech, kdy mají lidé díky své sociální situaci potíže se zajištěním zdravotní péče praktického lékaře. Jedná se o klasickou ordinaci praktického lékaře s provozem každý pracovní den. Ročně ordinace ošetří okolo 500 lidí a poskytne 3 200 ošetření. Důraz je kladen na prevenci infekčních onemocnění u lidí v nouzi.

Realizace: od prosince 1997 dosud  
Financování: Magistrát města Olomouc, zdravotní pojišťovny, Charita Olomouc, dary  
Roční provozní náklady: cca 900 000 Kč

<http://www.olomouc.charita.cz/socialni-sluzby-SLD>

12



## Příklad dobré praxe ze zahraničí:

- **FAWOS Vídeň – prevence vystěhování**

Jde o příklad součinnosti soudů, obcí a poskytovatelů preventivních služeb v případě rizika ukončení nájemního vztahu. Program spočívá v aktivním vyhledávání osob, kterým hrozí ztráta bydlení v důsledku exekuce. Soud zde ze zákona nesmí zahájit exekuční řízení bez toho, aby nejprve informoval sociální úřad a vyžádal si informaci o způsobu řešení situace.

- Data ukazují, že až 75 % lidí takto bylo možné udržet v bydlení.

13



## Další informace a kontakty

- **Web:** [www.mpsv.cz](http://www.mpsv.cz) - sekce „Sociální začleňování“
- **Kontakty:** [jan.dobes@mpsv.cz](mailto:jan.dobes@mpsv.cz)

14